

POLVIJÄRVEN KUNNAN YMPÄRISTÖNSUOJELUN VALVONTASUUNNITELMA

SISÄLLYSLUETTELO

1 Valvontasuunnitelman laatiminen	1
2 Polvijärven ympäristöolot.....	1
2.1 Yleistä	1
2.2 Luontoarvot.....	1
2.3 Pohjavedet	1
2.4 Riskit	2
3 Valvottavat kohteet	2
3.1 Luvanvaraiset ja rekisteröitävät laitokset.....	2
3.2 Ympäristönsuojelulain mukaan ilmoitusvelvolliset toiminnot	3
3.3 Ympäristönsuojelulain mukaiset muut valvontakohteet	3
3.4 Vesilain valvonta kunnissa	3
3.5 Jätelain valvonta kunnissa	3
3.6 Maa-aineslain valvonta kunnissa	4
3.7 Muu lainsäädäntö	4
4 Käytössä olevat valvonnan voimavarat ja keinot.....	4
4.1 Henkilöstöressurssit ja valvonnan voimavarat.....	4
4.2 Viranomaisten välinen yhteistyö valvonnassa.....	4
5 Riskinarviointi	4
6 Valvontaohjelma	5
6.1 Tarkastukset.....	5
6.2 Valvonnan toteuttaminen.....	5
6.3 Tarkastus onnettomuus-, haitta- ja rikkomustilanteissa	5
6.4 Tarkastusten maksullisuus	6

1 VALVONTASUUNNITELMAN LAATIMINEN

Ympäristönsuojelulain (YSL 572/2014) 168 §:n mukaan valtion valvontaviranomaisen ja kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen on laadittava alueelleen säännöllistä valvontaa varten valvontasuunnitelma. Valvontasuunnitelmassa on oltava tiedot alueen ympäristöoloista ja pilaantumisen vaaraa aiheuttavista toiminnoista sekä käytettävissä olevista valvonnan voimavaroista ja keinoista. Suunnitelmassa kuvataan valvonnan järjestämisen ja riskinarvioinnin perusteet ja valvonnasta vastaavien viranomaisten yhteistyö.

Valtion valvontaviranomaisen ja kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen valvovat ympäristöluvanvaraisia ja rekisteröitäviä toimintoja säännöllisesti määräaikaistarkastuksin. Tarkastuskohteet ja –tiheys määritellään ympäristöriskien arvioinnin avulla.

2 POLVIJÄRVEN YMPÄRISTÖOLOT

2.1 Yleistä

Polvijärven kunnan pinta-ala on 952 km², joista maapinta-alaa on 804 km² ja vesistö-pinta-alaa 154 km². Polvijärvellä on paljon maataloutta ja kaivostoimintaa, joilla on vaikutuksensa erityisesti vesistöihin. Vesistöjen tila on pääosin hyvä, mutta pienissä järvissä vesien laatu on usein huonompi, sillä ne kestävät huonommin niihin kohdistuvaa ravinnekuormitusta. Pienistä vesistä esimerkiksi Polvijärvi ja Kirkkojoki-Viinijoki ovat vedenlaadultaan välttäviä. Maatalouden aiheuttamaa vesistön kuormitusta pyritään vähentämään lähinnä nitraattiasetuksen valvonnalla. Käytännössä tämä tarkoittaa usein aumausilmoitusten tarkastamista. Kaivostoiminnan ympäristökuormitusta hallitaan ympäristölupamääräyksin.

2.2 Pohjavedet

Ensimmäisen luokan, eli vedenhankinnan kannalta tärkeitä pohjavesialueita on Polvijärven alueella neljä: Sotkuma, Lavalampi, Räiskynkorpi ja Martonvaara. Ensimmäisen luokan pohjavesialueita on yhteensä 12,58 km². Toisen luokan, eli vedenhankintaan soveltuvia pohjavesialueita ovat Lamminniemi, Kaiansaari, Hiekkaselkä, Tiaskangas, Tervakangas ja Paavonahonkangas. Toisen luokan pohjavesialueita on yhteensä 5,59 km². Pohjavedet sijaitsevat usein harjualueilla, joita taas hyödynnetään maa-ainesten otossa. Pohjavesiä suojellaan maa-ainelupien ja ympäristölupien lupamääräyksillä.

2.3 Luontoarvot

Polvijärven suurimmat suojellut alueet ovat Viklinsuon-Rapalahden suon soidensuojelualue, Viklinrimmen luonnonsuojelualue, Ruvaslahden ja Puhakanlahden luonnonsuojelualue, Viklinrimpi (SAC/SPA) ja Hanhisuo (SAC). SAC ja SPA merkityt luonnonsuojelualueet ovat Natura 2000 –verkostoon kuuluvia alueita. SAC-merkintä tarkoittaa luontodirektiivin mukaisia erityisten suojelutoimien aluetta ja SPA-merkintä lintudirektiivin mukaisia erityisiä suojelualueita. SAC-alueilla suojellaan joitain tiettyjä lajeja ja luontotyyppejä, kun taas SPA-alueilla on merkitystä esimerkiksi

lintujen muuttoaikaisena levähdysalueena tai pesimäalueena. Lisäksi Polvijärvellä on lukuisia pienempiä suojelualueita ja –kohteita.

2.4 Riskit

Keskeiset ympäristöriskit liittyvät suurimpiin ympäristöluvullisiin toimintoihin, tässä tapauksessa kaivostoimintaan. Kaivostoiminta voi aiheuttaa tärinää, melua, pölyhaittoja ja kuormitusta vesistöihin. Maakunnallisesti merkittäviä toimintoja valvoo ELY-keskus. Muita riskejä ovat lähinnä pohjavesialueilla tapahtuvat ympäristöluvulliset toiminnot. Riskejä hallitaan arvioimalla niiden suuruus ja suorittamalla tarkastuskäyntejä niiden mukaan haittojen ehkäisemiseksi.

3 VALVOTTAVAT KOHTEET

3.1 Luvanvaraiset ja rekisteröitävät laitokset

Kunnan valvomat ympäristöluvanvaraiset toiminnot	Kpl	Pohjavesialueella
Metsäteollisuus	0	
Metalliteollisuus	0	
Energiantuotanto	0	
Polttoaineiden valmistus taikka kemikaalien tai polttoaineiden varastointi tai käsittely	0	
Orgaanisia liuottimia käyttävä toiminta	0	
Malmien tai mineraalien kaivaminen tai maaperän ainesten otto	7	4
Mineraalituotteiden valmistus	0	
Nahan tai tekstiilien laitosmainen tuotanto tai käsittely	0	
Elintarvikkeiden tai rehujen valmistus	1	0
Eläinsuojat tai kalankasvatus	14	0
Liikenne	0	
Jätteiden ammattimainen tai laitosmainen käsittely sekä jätevesien käsittely	0	
Muu toiminta	2	0
Yhteensä	25	4
Rekisteröidyt toiminnot		
Energiantuotantolaitos	1	
Asfalttiasema	1	
Polttoaineen jakeluasema	0	
Kemiallinen pesula	0	
Orgaanisia liuottimia käyttävä toiminta (5-10 tn/a)	0	
Jätteen ammattimainen keräys	12	

3.2 Ympäristönsuojelulain mukaan ilmoitusvelvolliset toiminnot

Ympäristönsuojelulain mukaan toiminnanharjoittajan on ilmoitettava kirjallisesti kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle tietyistä toiminnoista. Näitä toimintoja ovat melua ja tärinää aiheuttava tilapäinen toiminta, koeluonteinen toiminta sekä poikkeustilanteet muussa kuin luvanvaraisessa tai rekisteröitävässä toiminnassa (YSL 118-120 §). Ilmoitukset tarkastetaan ja niistä tehdään päätös, jossa voidaan antaa toiminnalle ympäristönsuojelumääräyksiä.

3.3 Ympäristönsuojelulain mukaiset muut valvontakohteet

Haja-asutusalueiden jätevesien käsittelystä säädetään ympäristönsuojelulain 16. luvussa sekä 238 § ja valtioneuvoston asetuksessa talousjätevesien käsittelystä viemäriverkostojen ulkopuolisilla alueilla (2157/2017, joka tuli voimaan 3.4.2017). Lain ja asetuksen ja taustatöiden mukaan pohjavesi- ja ranta-alueilla sijaitsevien kiinteistöjen tulee täyttää asetuksen vaatimukset 15.3.2019 mennessä, muilla alueilla MRL mukaisten remonttien ja/tai laajennusten yhteydessä. Jätevesijärjestelmien valvontaa suoritetaan muiden tehtävien ohella ja mahdollisen haitankärsijän ilmoituksen perusteella.

Nitraattiasetuksen mukaan kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle tulee tehdä ilmoitus kuivalannan ja orgaanisten lannoitevalmisteiden varastoinnista aumassa sekä kuivalannan varastoinnista aumassa poikkeustilanteessa (1250/2014). Aumaukset tarkastetaan tarvittaessa. Kunnan ympäristönsuojelumääräysten mukaan ilmoitus tulee myös tehdä, jos erityisten syiden vuoksi lannoitetta joudutaan levittämään levitysaikojen ulkopuolella tai pohjavesialueilla.

Ympäristönsuojelulain 180 §:n mukaan kunnan ympäristönsuojeluviranomainen voi toimittamansa tarkastuksen nojalla antaa ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavaa toimintaa koskevan yksittäisen määräyksen, joka on tarpeen pilaantumisen ehkäisemiseksi. Määräys ei voi koskea luvanvaraista toimintaa eikä rekisteröitävää toimintaa. Määräyksen noudattamista valvotaan uusintatarkastuksilla.

3.4 Vesilain valvonta kunnissa

Vesilain (587/2011) valvontaviranomaisia ovat kunnan ympäristönsuojeluviranomainen ja elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskus. Vesilain mukaisesti kunnan ympäristönsuojeluviranomainen käsittelee ojitusta koskevat erimielisyydet, jotka eivät edellytä lupaa tai joita ei käsitellä ojitustoimituksessa. Ojitusta koskevat asiat tulevat kunnan ympäristönsuojeluviranomaiseen vireille yleensä asianosaisten kirjallisesta vireillepanosta.

3.5 Jätelain valvonta kunnissa

Jätteen ammattimaisesta keräyksestä on jätelain (646/2011) mukaan tehtävä ilmoitus jätehuoltorekisteriin merkitsemistä varten kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle. Ilmoitusta ei tarvitse tehdä, mikäli toiminnalla on ympäristölupa. Jätelain mukaiseen valvontaan kuuluu lisäksi mm. roskaantumisen ehkäiseminen ja jätehuollon asianmukaisen järjestämisen valvonta.

Jätelain 100 § mukaan ammattimaista jätteen keräystoimintaa harjoittavan tulee tehdä ilmoitus 142 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettuun jätehuoltorekisteriin merkitsemistä varten kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle. Ilmoitus on tehtävä hyvissä ajoin ennen keräyksen aloittamista. Ilmoituksessa on oltava toiminnan jätehuoltorekisteriin merkitsemistä varten tarpeelliset tiedot toiminnanharjoittajasta ja toiminnasta, kuten kerättävistä jätteistä, jäteastioista ja vastaanottoaikojen sijainnista. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä ilmoituksen sisällöstä. Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen on ilmoitettava jätehuoltorekisteriin merkitsemisestä ilmoituksen tekijälle.

Jätelain 124 §:n mukaan valvontaviranomaisen on määräajoin asianmukaisesti tarkastettava jätteen ammattimaista keräystä harjoittavan toiminnanharjoittajan toiminta. Edellä tarkoitettujen suunnitelmien, jotka viranomainen voi yhdistää ympäristönsuojelulain 168 §:n 4 momentissa tarkoitettuun valvontaohjelmaan, tulee perustua arviointiin jätteistä ja niiden jätehuollosta aiheutuvista riskeistä ja ympäristövaikutuksista (jätelain 124 § 2. mom.).

Jätelain mukaiset kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen valvontasuunnitelmat koskevat 100 §:ssä tarkoitettua jätteen ammattimaista keräystä ja niitä 124 §:n 1 momentin mukaisia kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen valvomia toimintoja, joihin liittyy tai voidaan perustellusti olettaa liittyvän jätteen kansainvälisiä siirtoja.

Polvijärven kunnan alueella rekisteröityä jätteenkeräystä harjoittavat Rinki Oy, Puhas Oy, Suomen Paperinkeräys Oy ja Suomen Keräystuote Oy.

Valvontatarve rekisteröidyissä jätteenkeräyspisteissä arvioidaan keräyspistekohtaisesti. Tarkastustarpeeseen vaikuttaa olennaisesti toiminnan laajuus, kerättävät jätejakeet ja toiminnasta aiheutuva pilaantumisen vaara. Aluekeräyspisteitä tullaan lähinnä valvomaan projektiluontoisesti. Tarkastettavat kohteet valitaan otannalla, lisäksi valvontaa tehdään haittailmoitusten perusteella.

3.6 Maa-aineslain valvonta kunnissa

Maa-aineslain noudattamista valvoo kunnan ympäristönsuojeluviranomainen. Tarkastuksilla ja mittauksilla valvotaan maa-aineslupan lupamääräysten noudattamista. Tarkastukset suoritetaan vuosittain. Maa-ainesten oton valvominen on olennaista pohjavesien suojelun kannalta, sillä maa-ainesten ottoajat sijaitsevat usein pohjavesialueilla. Valvontakäyntejä oli 2016 yhteensä 14.

3.7 Muu lainsäädäntö

Muita kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen toimiin kuuluu myös muiden erikoislakien, kuten maasto- ja vesiliikennelain sekä luonnonsuojelulain valvonta. Usein valvontaa tehdään yhteistyössä muiden viranomaisten kanssa.

4 KÄYTÖSSÄ OLEVAT VALVONNAN VOIMAVARAT JA KEINOT

4.1 Henkilöstöresurssit ja valvonnan voimavarat

Polvijärven kunta ostaa ympäristönsuojeluviranhaltijan palvelut Outokummun kaupungilta. Viranhaltija päivystää tiistaisin klo 9.00–12.00 Polvijärvellä. Polvijärven kunnan käytössä on laskennallisesti 0,5 henkilötyövuotta. Viranhaltijana toimii:

Ympäristönsuojelusihteeri Tuukka Tuominen, p. 0447559378,
tuukka.tuominen@outokummunkaupunki.fi

4.2 Viranomaisten välinen yhteistyö valvonnassa

Kunnan viranomaisten on ympäristönsuojelua koskevissa asioissa oltava keskenään yhteistyössä. Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisella on oikeus saada kunnan ja valtion viranomaisilta tehtäviensä hoidon kannalta tarpeellisia tietoja, jollei salassapitovelvollisuutta koskevista säännöksistä muuta johdu (64/1986 10 ja 11 §). Toimivalta on joissain asioissa jaettu viranomaisten kesken. Viranomaisten välinen yhteistyö näkyy esimerkiksi vesiensuojelullisissa ja luonnonsuojelullisissa asioissa saatavina ja annettavina lausuntoina sekä ympäristövahinkotapauksissa pelastusviranomaisten kanssa työskentelynä.

5 RISKINARVIOINTI

Ympäristönsuojelulain 168 §:n mukaisesti määräaikaistarkastusten tarkastuskohteet ja –tiheydet tulee perustua riskinarviointiin. Riskinarvioinnissa huomioidaan toimialan aiheuttamat mahdolliset ympäristöhaitat normaalin toiminnan aikana sekä poikkeustilanteissa. Valvontakohteiden tarkastustiheys määritellään riskin suuruuden avulla. Suurempi riski eli mahdollisten haittojen suuruus suhteessa haittojen ilmenemisen todennäköisyyteen edellyttää useammin tarkastuksia kuin pienemmän riskin kohteet. Tarkastuskohteet määritellään sijainnin, tässä tapauksessa pohjavesialueiden perusteella. Syynä sijaintiperusteiseen valvontaohjelmaan on se, että pohjavedet ovat yhteiskunnallisesti erittäin merkittävä resurssi, joihin kohdistuneita, usein luonteeltaan pitkäikäisiä vahinkoja on vaikea korjata. Lisäksi toimialakohtainen valvontaohjelma ei vastaisi optimaalisesti ympäristönsuojelun tarpeisiin, sillä monilla toimialoilla sijainti määrittelee ympäristöriskin suuruuden.

6 VALVONTAOHJELMA

6.1 Tarkastukset

Tarkastukset suoritetaan valvontaohjelman mukaisesti kolmen tai viiden vuoden välein. Tarpeen vaatiessa suoritetaan ylimääräisiä tarkastuskäyntejä. Tarkastustiheys määräytyy pohjavesialueilla sijaitsevien toimintojen mukaan. Pohjavesialueilla tapahtuvat toiminnot tarkastetaan kolmen vuoden välein ja loput viiden vuoden välein. Valvontakohteet lajitellaan sijainnin mukaan kahteen luokkaan (kolmen ja viiden vuoden välein tarkastettavat). Kohteiden tarkastusjärjestys valitaan

luvan myöntämispäivämäärän mukaan, jolloin vanhimmat tarkastetaan ensimmäisenä. Ympäristöluvallinen murskaustoiminta tarkastetaan maa-aineslain mukaan vuosittain, mikäli toiminnan ympäristölupa on käsitelty yhdessä maa-ainesluvan kanssa. Lisäksi murskaustoiminnalle tehdään perinteisiä aloitus- ja lopetustarkastuksia.

6.2 Valvonnan toteuttaminen

Ympäristönsuojelulaissa tarkoitetulla valvonta- ja lupaviranomaisella tai sen määräämällä viranhaltijalla on oikeus valvontaa varten muun muassa saada tarpeellisia tietoja toiminnanharjoittajalta, kulkea toisen alueella, tehdä tarkastuksia, suorittaa mittauksia ja ottaa näytteitä, jossa toimintaa harjoitetaan sekä tarkkailla toiminnan ympäristövaikutuksia (YSL 172 §).

Valvontatyö koostuu käytännössä tarkastusten suorittamisesta, raporttien tarkastamisesta, selvitysten ja suunnitelmien hyväksymisestä, projektiluontoisesta valvonnasta sekä valituksiin ja akuutteihin tilanteisiin reagoimisesta. Tarkistuksilla valvotaan muun muassa lupamääräysten noudattamista ja luvan päivitystarvetta.

Valvontaa suoritetaan lisäksi ilmoitusten perusteella. Kyse voi olla ympäristönsuojelulain mukaisesta meluilmoituksesta, ilmoituksesta poikkeustilanteesta tai esimerkiksi ilmoitus havaitusta ympäristönsuojelulain vastaisesta toiminnasta. Muun kuin viranomaisen vireillepano-oikeudesta säädetään YSL 186 §:ssä.

6.3 Tarkastus onnettomuus-, haitta- ja rikkomustilanteissa

Lainsäädäntö sisältää säännöksiä tilanteisiin, joissa valvontaviranomaisen on ryhdyttävä välittömiin valvontatoimiin. Näissä tilanteissa voidaan antaa määräyksiä tai keskeyttää toiminta välittömästi. Välittömät valvontakeinot ovat aina luonteeltaan väliaikaisia ja ne viedään viranomaisen käsiteltäväksi viivytyksettä. Valvontaviranomaisella on, havaittuaan lainvastaisen tilanteen, lakisääteinen velvollisuus tutkintapyyntön tekemiseen. Poliisin kannalta on olennaista, että tutkintaa päästään suorittamaan mahdollisimman nopeasti tilanteen tultua viranomaisen tietoon. Samalla voidaan varmistua, ettei valvontatoimenpiteillä hankaloiteta poliisin työtä. Tutkintapyyntön tekeminen ei varsinaisesti sisällä mitään viranomaisratkaisua ja se on luonteeltaan usein rinnastettavissa välittömiin hallinnollisiin toimenpiteisiin. Kyse on käytännössä valvonnassa havaittujen tietojen toimittamisesta poliisiviranomaiselle sen velvollisuuksien hoitamista varten eli tavallaan asian siirtämisestä toimivaltaiselle viranomaiselle.

Ympäristönsuojelulain (527/2014) 169 §:n mukaan, jos onnettomuuden, haitasta tehdyn ilmoituksen, luvan noudattamatta jättämisen tai muun seikan vuoksi on aiheutta olettava, että toiminnasta aiheutuu terveyshaittaa tai merkittävää muuta 5 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua seurausta tai sen vaaraa, valvontaviranomaisen on tarkastettava toiminta tai selvítettävä asia muulla asianmukaisella tavalla. Jos samanaikaisesti on vireillä toimintaa koskeva lupa-asia, on tarkastus tai selvitys tehtävä mahdollisuuksien mukaan ennen lupa-asian ratkaisemista.

6.4 Tarkastusten maksullisuus

Taksan mukainen maksu peritään lisäksi valvontaohjelmaan perustuvista luvanvaraisen ja rekisteröitävän toiminnan määräaikaistarkistuksista ja niiden muusta ohjelmaan perustuvasta säännöllisestä valvonnasta sekä tarkastuksista, jotka ovat tarpeen Ympäristönsuojelulain (527/2014) 175 tai 176 §:ssä tarkoitetun kiellon tai määräyksen noudattamisen valvomiseksi taikka 181 §:ssä tarkoitetun toiminnan keskeyttämisen valvomiseksi.

Ympäristönsuojeluviranomaisen maksut perustuvat luvan, ilmoituksen tai muun asian käsittelyn sekä määräaikaistarkastuksen ja hallintopakon valvonnan keskimääräiseen omakustannusarvoon. Mikroyrityksiltä perittävässä maksuissa huomioidaan toiminnan laajuus ja luonne samoin jos toiminnanharjoittajan asemassa on sellainen luonnollinen henkilö, joka ei harjoita taloudellista toimintaa.

Kokonaiskustannuksiin kuuluvat asian käsittelystä aiheutuvien erilliskustannusten lisäksi käsittelyn aiheuttama osuus hallinto-, toimitila- ja pääomakustannuksista sekä muista viranomaisen yhteiskustannuksista. Luvan tai ilmoituksen käsittelyn kuulutuskulut peritään erikseen. Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen asian käsittelyn omakustannusarvo on 55 € tunnilta.